

ZAŁĄCZNIK

do raportu z prekonsultacji

ZAWÓD KSIĘGOWEGO KIERUNKI ROZWOJU

I. REGULACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO

ZAKRES REGULACJI

Pytając o potrzebę uregulowania zawodu księgowego mamy na myśli rozwiązanie zakładające włączenie zawodu księgowego do katalogu zawodów regulowanych i uregulowanie czynności zastrzeżonych dla poszczególnych grup objętych daną regulacją. W zależności od przyjętego i pożądanego przez rynek podejścia regulacja mogłaby dotyczyć:

- ✓ pracowników księgowości począwszy od pracowników średniego szczebla przez personel zajmujący stanowiska specjalistów i kierowników, lub
- ✓ jedynie osób podpisujących sprawozdanie finansowe.

Możliwe byłoby wprowadzenie działalności regulowanej przez biura rachunkowe świadczące usługi księgowe na rzecz osób trzecich, czyli podobnie jak to miało miejsce przed deregulacją.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż przyjęcie rozwiązania zakładającego regulację zawodu księgowego wiązałoby się z koniecznością rozstrzygnięcia poniższych kwestii:

▪ OKREŚLENIE CZYNNOŚCI ZASTRZEŻONYCH

określenie katalogu czynności do wykonywania, których niezbędne jest posiadanie uprawnień księgowego; katalog mógłby obejmować np. czynności ujęte w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy o rachunkowości lub też ograniczać się jedynie do podpisywania sprawozdań finansowych jednostki jako osoba, o której mowa w art. 52 ust. 2 ustawy o rachunkowości

▪ NADAWANIE TYTUŁU

- 1) wskazanie instytucji (jednej lub więcej) nadających i odbierających uprawnienia księgowego, a także publikujących w celach informacyjnych na swojej stronie internetowej rejestr osób posiadających uprawnienia księgowe; wskazanie komisji egzaminacyjnej jako podmiotu prowadzącego postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów ubiegających się o uprawnienie księgowego
- 2) określenie warunków uzyskania uprawnień księgowego (m.in. poziom wykształcenia, wiedza teoretyczna i praktyczna, a także zakres egzaminu dostosowane do zakresu czynności, do których uprawnia tytuł oraz zgodne z wymaganiami określonymi w Międzynarodowych Standardach Edukacyjnych w zakresie wstępnego rozwoju zawodowego kandydatów na zawodowych księgowych)
- 3) wskazanie przypadków, w których możliwe byłoby uzyskanie uprawnień księgowego bez konieczności zdawania egzaminu
- 4) wskazanie możliwości zaliczenia części egzaminów w postępowaniu o uzyskanie uprawnień księgowego na podstawie zdobytych wcześniej kwalifikacji rynkowych np. ZSK czy zdanych egzaminów na uczelni wyższej
- 5) ewentualne wskazanie możliwości zaliczenia części egzaminów w postępowaniu o uzyskanie uprawnień księgowego na podstawie posiadanego świadectwa kwalifikacyjnego/certyfikatu księgowego wydanego przez Ministra Finansów (do 2014 r.)

- 6) określenie przesłanek do odebrania uprawnień księgowego, w tym m.in. skazanie prawomocnym wyrokiem sądu za ściśle określony katalog przestępstw, zaprzestanie spełnienia warunków do uzyskania uprawnień księgowego
- 7) stworzenie narzędzia służącego do wyszukiwania osób posiadających uprawnienia księgowego, dostępnego na stronach organu pełniącego nadzór nad księgowymi jeżeli do nadawania kwalifikacji będzie uprawniona więcej niż jedna instytucja
- **OKREŚLENIE OBOWIĄZKÓW KSIĘGOWEGO**
mogłoby to obejmować m.in.:
 - przestrzeganie zasad etyki zawodowej
 - stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz aktualizowanie wiedzy poprzez cykliczne doskonalenie zawodowe
 - odpowiedzialność dyscyplinarną
- **WSKAZANIE PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH DO WYKONYWANIA CZYNNOŚCI ZASTRZEŻONYCH**
 - 1) określenie warunków uzyskania wpisu na listę biur rachunkowych i skreślenia z tej listy
 - 2) wskazanie instytucji (jednej lub więcej) jako organów dokonujących wpisu na listę księgowych/biur rachunkowych i skreślenia z tej listy
 - 3) określenie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na biura rachunkowe
- **WPROWADZENIE NADZORU**
wskazanie organu sprawującego nadzór odpowiednio nad osobami, które uzyskały uprawnienie księgowego (m.in. poprzez weryfikowanie odbycia obowiązkowego doskonalenia zawodowego, prowadzenie postępowania dyscyplinarnego) i podmiotami wpisanymi na listę biur rachunkowych
- **OKREŚLENIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA**
środki na funkcjonowanie systemu regulacji mogłyby pochodzić np. z opłat wnoszonych przez osoby ubiegające się o uzyskanie uprawnienia zawodowego i ze składek członkowskich tych, którzy uprawnienia te już nabyli, ewentualnie z opłat wnoszonych przez jednostki ubiegające się o wpis na listę biur rachunkowych i wpłat dokonywanych przez jednostki, które są już wpisane

ZALETY:

- w powszechnym odbiorze uprawnienia nadawane przez organ państwowy lub organ wyznaczony ustawowo cieszą się większym uznaniem aniżeli uprawnienia nadawane przez instytucje rynkowe
- podnoszenie kwalifikacji, uaktualnianie wiedzy poprzez systematyczne doskonalenie zawodowe
- możliwość wyeliminowania z zawodu osób, które nie spełniają określonych warunków
- wzrost jakości wykonywanych czynności zawodowych, w tym m.in. wzrost jakości sprawozdań finansowych w szczególności tych, które nie są badane przez biegłego rewidenta
- zwiększenie pewności obrotu gospodarczego
- publikowanie na stronie internetowej wyznaczonej instytucji (jednej lub więcej) i aktualizowanie rejestru osób z uprawnieniem księgowego

- stworzenie systemu (narzędzia), który pozwoli potencjalnym klientom na rzetelną i wiarygodną ocenę jakości świadczonych usług księgowych przez podmiot uprawniony do zawodowego wykonywania czynności zastrzeżonych / biuro rachunkowe
- możliwość gromadzenia danych statystycznych na temat rynku usług księgowych

WADY:

- ograniczenie dostępu do świadczenia usług księgowych
- obciążenia z tytułu kosztów uzyskania uprawnień księgowego, wpisu do rejestru oraz objęcia osób z uprawnieniami księgowego nadzorem
- obciążenia dla podmiotów uprawnionych do zawodowego wykonywania czynności zastrzeżonych / biur rachunkowych z tytułu wpisu na listę oraz objęcia ich nadzorem
- konieczność raportowania do UE jako zawodu regulowanego
- wzrost stawek cen za usługi księgowe

REGULACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO - PYTANIA:

- 1.1. Czy uważacie Państwo, że księgowy powinien być zawodem regulowanym? Prosimy o przedstawienie krótkiej argumentacji.
- 1.2. Jeśli tak, jaki powinien być zakres czynności zastrzeżonych? Czy wprowadzenie regulacji powinno dotyczyć wykonywania zawodu księgowego, prowadzenia biura rachunkowego czy może wyłącznie podpisywania sprawozdań finansowych? Inne propozycje?
- 1.3. Czy macie Państwo uwagi do przedstawionych obszarów wymagających określenia dotyczących nadawania uprawnień, obowiązków księgowych i podmiotów świadczących usługi księgowe, nadzoru czy finansowania?
- 1.4. Czy macie Państwo uwagi do wskazanych zalet i wad rozwiązania polegającego na regulacji zawodu księgowego oraz czy identyfikujecie Państwo inne zalety i wady?
- 1.5. Czy macie Państwo inne uwagi do rozwiązania zakładającego regulację zawodu księgowego?

II. PROFESJONALIZACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO

ZAKRES REGULACJI

Przez profesjonalizację zawodu księgowego rozumiemy usystematyzowanie zawodu księgowego, w tym m.in. zdefiniowanie zawodu, określenie czynności zawodowych, wprowadzenie dobrowolnej certyfikacji zawodowej. Celem tego działania byłoby podniesienie bezpieczeństwa usług księgowych, a także podniesienie prestiżu zawodu księgowego oraz wzrost jakości pracy wykonywanej przez księgowych.

Rozwiązanie to nie wiązałoby się z wprowadzeniem zawodu regulowanego, gdyż nie byłyby prawnie określone czynności zastrzeżone. W tym rozwiązaniu istniałaby możliwość (a nie prawny obowiązek) zdobycia kwalifikacji zawodowych popartych uzyskaniem tytułu zawodowego certyfikowanego księgowego wydawanego przez organ państwowy lub wyznaczony ustawowo.

Przyjęcie rozwiązania zakładającego profesjonalizację zawodu księgowego wiązałoby się z koniecznością rozstrzygnięcia poniższych kwestii:

▪ OKREŚLENIE CZYNNOŚCI ZAWODOWYCH

katalog czynności zawodowych mógłby obejmować m.in. czynności ujęte w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy o rachunkowości:

- prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym
- okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów
- wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego
- sporządzanie sprawozdań finansowych
- gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą

oraz ewentualnie czynności takie jak:

- zarządzanie kosztami i finansami
- kształtowanie procesu płacowego
- nadzorowanie procesu płacowego
- rozliczanie składek ZUS

▪ NADAWANIE TYTUŁU

- 1) wskazanie instytucji (jednej lub więcej) nadających i odbierających tytuł certyfikowanego księgowego, a także publikujących w celach informacyjnych na stronie internetowej rejestr osób, posiadających te uprawnienia; wskazanie komisji egzaminacyjnej jako podmiotu prowadzącego postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów ubiegających się o tytuł certyfikowanego księgowego
- 2) określenie warunków uzyskania tytułu certyfikowanego księgowego (m.in. poziom wykształcenia, wiedza teoretyczna i praktyczna, a także zakres egzaminu dostosowane do zakresu czynności, do których uprawnia tytuł oraz zgodne z wymaganiami określonymi

w Międzynarodowych Standardach Edukacyjnych w zakresie wstępnego rozwoju zawodowego kandydatów na zawodowych księgowych)

- 3) wskazanie przypadków, w których możliwe byłoby uzyskanie tytułu certyfikowanego księgowego bez konieczności zdawania egzaminu
 - 4) wskazanie możliwości zaliczenia części egzaminów w postępowaniu o uzyskanie tytułu zawodowego na podstawie zdobytych wcześniej kwalifikacji rynkowych czy zdanych egzaminów na uczelni wyższej
 - 5) ewentualne wskazanie możliwości zaliczenia części egzaminów w postępowaniu o uzyskanie tytułu zawodowego na podstawie posiadanego świadectwa kwalifikacyjnego/certyfikatu księgowego wydanego przez Ministra Finansów (do 2014 r.)
 - 6) określenie przesłanek do odebrania tytułu certyfikowanego księgowego, w tym m.in. skazanie prawomocnym wyrokiem sądu za ściśle określony katalog przestępstw, zaprzestanie spełnienia warunków do uzyskania tytułu certyfikowanego księgowego
 - 7) stworzenie narzędzia służącego do wyszukiwania osób posiadających tytuł certyfikowanego księgowego, dostępnego na stronach organu pełniącego nadzór nad certyfikowanymi księgowymi jeżeli do nadawania kwalifikacji będzie uprawniona więcej niż jedna instytucja
- **OKREŚLENIE OBOWIĄZKÓW KSIĘGOWEGO**
mogłoby to obejmować m.in.:
 - przestrzeganie zasad etyki zawodowej
 - stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz aktualizowanie wiedzy poprzez cykliczne doskonalenie zawodowe
 - zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej
 - **WPROWADZENIE NADZORU**
wskazanie organu sprawującego nadzór nad wykonywaniem zawodu przez osoby z tytułem certyfikowanego księgowego (m.in. poprzez weryfikowanie odbycia obowiązkowego doskonalenia zawodowego, postępowanie dyscyplinarne); tym samym nadzór dotyczyłby tych usług księgowych, które byłyby świadczone przez osoby, które dobrowolnie zdecydowały się na uzyskanie kwalifikacji i ich utrzymywanie, w tym poddanie nadzorowi; do decyzji usługobiorców należałoby czy korzysta z „usług certyfikowanych” czy nie
 - **OKREŚLENIE ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA**
środki na funkcjonowanie tego rozwiązania mogłyby pochodzić np. z opłat osób ubiegających się o uzyskanie tytułu certyfikowanego księgowego wnoszonych w ramach postępowania kwalifikacyjnego oraz ze składek członkowskich uiszczanych przez osoby, które tytuł ten uzyskały

ZALETY:

- w powszechnym odbiorze certyfikaty wydawane przez organ państwowy lub wyznaczoną ustawowo instytucję cieszą się większym uznaniem aniżeli certyfikaty wydawane przez instytucje rynkowe
- podnoszenie kwalifikacji, uaktualnianie wiedzy poprzez systematyczne doskonalenie zawodowe
- wzrost jakości wykonywanych czynności zawodowych

- poprawa bezpieczeństwa usługobiorcy
- publikowanie na stronie internetowej wyznaczonej instytucji (jednej lub więcej) i aktualizowanie rejestru osób z tytułem certyfikowanego księgowego
- możliwość wyboru pomiędzy osobami nieposiadającymi uprawnień a „certyfikowanym” księgowym zweryfikowanym przez organ państwowy lub wyznaczoną ustawowo instytucję
- możliwość zdobycia certyfikatu państwowego – wyrównanie szans z osobami, które legitymują się certyfikatem państwowym uzyskany do 2014 r.
- brak konieczności raportowania do UE odnośnie zawodu regulowanego

WADY:

- obciążenia z tytułu kosztów uzyskania tytułu certyfikowany księgowy, wpisu do rejestru oraz objęcia osób z tytułem nadzorem
- brak nadzoru nad wykonywaniem usług przez księgowych, którzy nie zdecydują się na certyfikację państwową, część z nich może świadczyć usługi o niskiej jakości, które będą „wygrywać” w konkurencji cenowej
- możliwy wzrost stawek cen za usługi księgowe świadczone przez „certyfikowanych” księgowych

PROFESJONALIZACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO – PYTANIA:

- 2.1. Czy w Państwa opinii właściwym byłoby wprowadzenie profesjonalizacji zawodu księgowego? Prosimy o przedstawienie krótkiej argumentacji.
- 2.2. Jeśli tak, czy profesjonalizacja powinna być oparta na zdefiniowaniu zawodu księgowego i określeniu katalogu czynności wchodzących w zakres wykonywania tego zawodu przy jednoczesnym wskazaniu braku czynności zastrzeżonych, do wykonywania których konieczny byłby tytuł zawodowy certyfikowany księgowy?
- 2.3. Czy macie Państwo uwagi do przedstawionych obszarów wymagających określenia dotyczących nadawania uprawnień, obowiązków księgowych, nadzoru czy finansowania?
- 2.4. Czy macie Państwo uwagi do wskazanych zalet i wad rozwiązania polegającego na profesjonalizacji zawodu księgowego oraz czy identyfikujecie Państwo inne zalety i wady?
- 2.5. Czy macie Państwo inne uwagi do rozwiązania zakładającego profesjonalizację zawodu księgowego?

III. KWALIFIKACJE RYNKOWE W ZAWODZIE KSIĘGOWEGO

ZAKRES REGULACJI

Pozostawienie obecnego stanu prawnego bez istotnych zmian przy założeniu dalszego rozwoju kwalifikacji rynkowych, m.in. w ramach ZSK.

Obecnie usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych to działalność gospodarcza w myśl przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców. Katalog czynności wykonywanych w ramach usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych określa art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy o rachunkowości, tj.:

- prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym
- okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów
- wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego
- sporządzanie sprawozdań finansowych
- gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą.

Czynności świadczone w ramach usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych może wykonywać każdy kto ma pełną zdolność do czynności prawnych i nie był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za ściśle określony katalog przestępstw. Przedsiębiorca wykonujący działalność w postaci świadczenia usług księgowych jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością (obowiązku tego nie nakłada się na biegłych rewidentów i doradców podatkowych, którzy ubezpieczyli się od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu tych zawodów).

Pozostanie przy obecnym systemie prawnym umożliwiłoby zachowanie rynkowych mechanizmów certyfikacji księgowych, weryfikowanie księgowych pracujących w outsourcingu przez rynek (jakości świadczonych przez nich usług księgowych), a także swobodne kształtowanie cen usług księgowych. Zapewniałoby również większy dostęp do zawodów i profesji księgowych nie wprowadzając do polskiego porządku prawnego przepisów regulujących dostęp do nowego zawodu regulowanego i wykonywanie tego zawodu. Podejście to pozostaje w zgodzie z polityką UE – uczenia się przez całe życie (więcej informacji na ten temat zamieszczono w części dotyczącej Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji).

ZALETY:

- nieograniczony dostęp do wykonywania zawodu
- umiarkowany poziom cen dzięki konkurencji wśród podmiotów świadczących usługi księgowe
- szeroka dostępność usług księgowych
- brak kosztów związanych z dostępem do zawodu, utrzymania tytułu zawodowego, funkcjonowania nadzoru nad zawodem

- dobrowolność podnoszenia kwalifikacji oraz uaktualnianie wiedzy przez osoby chcące świadczyć usługi księgowe na wysokim poziomie
- rynkowa weryfikacja księgowych pracujących w outsourcingu
- certyfikacja księgowych przez instytucje rynkowe

WADY:

- w powszechnym odbiorze certyfikaty wydawane przez organ państwowy lub wyznaczoną ustawowo instytucję cieszą się większym uznaniem aniżeli certyfikaty wydawane przez instytucje rynkowe
- słaba rozpoznawalność certyfikacji usług księgowych wydawanych przez instytucje rynkowe
- brak możliwości zdobycia certyfikatu państwowego – nierówna konkurencja z osobami, które legitymują się takim certyfikatem uzyskanym do 2014 r.
- brak możliwości weryfikacji jakości usług księgowych w sposób inny niż rynkowy

KWALIFIKACJE RYNKOWE W ZAWODZIE KSIĘGOWEGO – PYTANIA:

- 3.1. Czy uważacie Państwo, że powinno się pozostawić obecny stan prawny nieograniczający dostępu do wykonywania zawodu księgowego? Prosimy o przedstawienie krótkiej argumentacji.
- 3.2. Jakie byłyby w Państwa opinii możliwe usprawnienia obecnego systemu opartego na kwalifikacjach rynkowych?
- 3.3. Czy macie Państwo uwagi do wskazanych zalet i wad rozwiązania oraz czy identyfikujecie Państwo inne zalety i wady?
- 3.4. Czy macie Państwo inne uwagi do rozwiązania polegającego na zachowaniu rynkowych mechanizmów uzyskiwania kwalifikacji w zawodzie księgowego?

IV. INNE PROPOZYCJE

Jeżeli macie Państwo inne propozycje dotyczące możliwych kierunków rozwoju zawodu księgowego, prosimy o odpowiedź na poniższe pytanie.

- 4.1. Czy widzicie Państwo możliwości działania w zakresie rozwoju zawodu księgowego inne niż obecny system oparty na mechanizmach rynkowych, profesjonalizacja czy też regulacja zawodu księgowego?